

**ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ՄԻԱՎ ՎԱՐԱԿԻ
ՀԱՅՏՆԱԲԵՐՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԽՈՐՀՐԴԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳ**

Սույն գործունեության ընթացակարգի նպատակն է արդյունավետ դարձնել բժշկական կազմակերպություններում բուժաշխատողների կողմից ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտության և խորհրդատվության տրամադրումը: Բուժաշխատողների նախաձեռնությամբ իրականացվող ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտության և խորհրդատվության հիմնական նպատակն է օգնել բուժաշխատողին՝ կայացնելու կլինիկական որոշում և/կամ նշանակելու այս կամ այն բժշկական միջամտությունը, որի համար անհրաժեշտ է իմանալ ՄԻԱՎ-ի նկատմամբ պացիենտի կարգավիճակը: Այն ուղղված է նաև բժշկական կազմակերպություններ դիմած մարդկանց շրջանում ՄԻԱՎ վարակի անախտանիշ դեպքերի բացահայտմանը:

1. ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտության և խորհրդատվության տրամադրման ցուցումներ

Անհրաժեշտ է ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտություն և խորհրդատվություն առաջարկել՝

- 1) կլինիկական ցուցումներ ունեցողներին,
- 2) բնակչության առավել վտանգի ենթարկվող խմբերի ներկայացուցիչներին և նրանց զուգընկերներին (թմրամիջոցների ներարկային օգտագործողներ, կոմերցիոն սեռական ծառայություններ տրամադրող կանայք, տղամարդու հետ սեռական կապեր ունեցող տղամարդիկ, քԿՀ-ներում գտնվողներ, միգրանտներ և նրանց զուգընկերներ),
- 3) բոլոր հղիներին,
- 4) տուբերկուլոզով կամ տուբերկուլոզի կասկածով պացիենտներին,
- 5) սեռավարակներ ունեցող պացիենտներին,
- 6) ՄԻԱՎ վարակով պացիենտների զուգընկերներին:

2. ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտության և խորհրդատվության կլինիկական ցուցումներ

ՄԻԱՎ-ի վերաբերյալ հետազոտության կլինիկական ցուցում են ՁԻԱՀ-ինդիկատորային հիվանդությունները, նաև այլ հիվանդություններ և վիճակներ:

***ՄԻԱՎ-ի վերաբերյալ հետազոտության կլինիկական ցուցում համարվող
ՁԻԱՀ-ինդիկատորային հիվանդություններն են՝***

- 1) արգանդի վզիկի քաղցկեղ,
- 2) ոչ Հոջկինյան լիմֆոմա,
- 3) Կապոշիի սարկոմա,
- 4) տուբերկուլոզ,
- 5) ատիպիկ միկոբակտերիոզ՝ դիսեմինացված (տարածուն) կամ արտաթոքային,
- 6) միկոբակտերիաների այլ կամ չդիֆերենցված տեսակներով հարուցված վարակ՝ դիսեմինացված (տարածուն) կամ արտաթոքային,
- 7) թոքաբորբ՝ կրկնվող (12 ամսվա ընթացքում 2 կամ ավելի անգամ),
- 8) սալմոնելային սեպտիցեմիա՝ կրկնվող,
- 9) ցիտոմեգալովիրուսային ռետինիտ,
- 10) ցիտոմեգալովիրուսով պայմանավորված այլ հիվանդություններ, (բացառությամբ լյարդի, փայծաղի, ավշային հանգույցների),
- 11) հասարակ հերպես վիրուսային վարակ, 1 ամսից ավել տևող խոց(եր), բրոնխիտ, թոքաբորբ,
- 12) հարածող բազմօջախային լեյկոէնցեֆալոպաթիա,
- 13) գլխուղեղի տոքսոպլազմոզ,
- 14) կրիպտոսպորիդիոզային լուծ՝ ավելի քան 1 ամիս,
- 15) իզոսպորոզ՝ ավելի քան 1 ամիս,
- 16) ատիպիկ դիսեմինացված (տարածուն) լեյշմանիոզ,
- 17) պնևմոցիստային թոքաբորբ,
- 18) կանդիդոզային էզոֆագիտ,
- 19) կանդիդոզ շնչափողի, բրոնխների, թոքերի,
- 20) կրիպտոկոկոզ՝ արտաթոքային,
- 21) հիստոպլազմոզ՝ դիսեմինացված (տարածուն), արտաթոքային,
- 22) կոկցիդիոդոմիկոզ՝ դիսեմինացված (տարածուն), արտաթոքային,
- 23) պենիցիլիոզ՝ դիսեմինացված (տարածուն):

***ՄԻԱՎ-ի վերաբերյալ հետազոտության կլինիկական ցուցում համարվող այլ
հիվանդություններն ու վիճակներն են՝***

- 1) սեռավարակներ,
- 2) վիրուսային հեպատիտ Բ կամ Ց (սուր կամ քրոնիկ),
- 3) չարորակ լիմֆոմա,
- 4) ուղիղ աղիքի քաղցկեղ կամ դիսպլազիա,
- 5) արգանդի վզիկի դիսպլազիա,
- 6) գոտևորող որքին,
- 7) մոնոնուկլեոզանման հիվանդություն,

- 8) անբացատրելի լեյկոցիտոպենիա կամ թրոմբոցիտոպենիա՝ ավելի քան 4 շաբաթ,
- 9) սեբորեային դերմատիտ, էկզանթեմա,
- 10) ինվազիվ պնևմոկոկային հիվանդություն,
- 11) անբացատրելի տենդ,
- 12) կանդիդեմիա,
- 13) ընդերային լեյշմանիոզ,
- 14) թոքերի առաջնային քաղցկեղ,
- 15) լիմֆոցիտային մենինգիտ,
- 16) բերանի խոռոչի մազավոր լեյկոպլակիա,
- 17) ծանր կամ ատիպիկ փսորիազ,
- 18) Գիյեն-Բարեի համախտանիշ,
- 19) մոնոնևրիտ,
- 20) ենթակեղևային դեմենցիա,
- 21) տարածուն սկլերոզանման հիվանդություն,
- 22) ծայրամասային նեյրոպաթիա,
- 23) քաշի անբացատրելի կորուստ,
- 24) անբացատրելի լիմֆադենոպաթիա,
- 25) օրալ կանդիդոզ,
- 26) անբացատրելի քրոնիկ լուծ,
- 27) երիկամների անբացատրելի քրոնիկ ախտահարում,
- 28) արտահիվանդանոցային թոքաբորբ,
- 29) կանդիդոզ,
- 30) գլխուղեղի առաջնային ծավալուն ուռուցք,
- 31) իդիոպաթիկ, թրոմբոցիտային թրոմբոցիտոպենիկ պուրպուրա,
- 32) ագրեսիվ իմունասուպրեսիվ բուժում պահանջող վիճակներ՝ քաղցկեղ, փոխպատվաստում, աուտոիմուն հիվանդություններ, որոնք պահանջում են իմունասուպրեսիվ բուժում,
- 33) զարգացման արատներով նորածիններ,
- 34) ներարգանդային տոքսոպլազմային վարակ,
- 35) լիստերիոզ,
- 36) աճի դանդաղումով կամ սնուցման խանգարումներով երեխաներ՝ համապատասխան բուժման անարդյունավետության դեպքում,
- 37) հարականջային թքագեղձերի անբացատրելի ձգձգվող (պերսիստենտային) մեծացում,
- 38) բազմակի միաձուլվող կոնդիլոմաներ,
- 39) անախտանիշ լիմֆոիդ ինտերստիցիալ թոքաբորբ:

3. ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտության և խորհրդատվության տրամադրում

ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտությունը և խորհրդատվությունը երեք հաջորդական փուլից բաղկացած գործընթաց է: Այդ փուլերն են՝

- 1) նախաթեստային խորհրդատվություն,
- 2) ՄԻԱՎ-ի վերաբերյալ հետազոտություն,
- 3) հետթեստային խորհրդատվություն:

ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ նախաթեստային և հետթեստային խորհրդատվությունը տրամադրվում են համաձայն «ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտության և խորհրդատվության, լաբորատոր ախտորոշման» կլինիկական ուղեցույցի:

4. ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ լաբորատոր հետազոտության կազմակերպում

ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտությունների համար արյան նմուշառումը, պահպանումը և տեղափոխումը հետազոտություն կատարող լաբորատորիա կազմակերպվում են համաձայն «ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտության և խորհրդատվության, լաբորատոր ախտորոշման» կլինիկական ուղեցույցի և ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտության համար արյան նմուշառման, մշակման, պահպանման և տեղափոխման ընթացակարգի:

5. ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ լաբորատոր հետազոտությունների իրականացում

ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտություններն իրականացվում են համաձայն «ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտության և խորհրդատվության, լաբորատոր ախտորոշման» կլինիկական ուղեցույցի և ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ լաբորատոր հետազոտությունների իրականացման ընթացակարգի:

ՄԻԱՎ-ի վերաբերյալ հետազոտությունների տարբեր մեթոդների կիրառումը կախված է լաբորատորիաների հագեցվածությունից, աշխատանքային պայմաններից և անձնակազմի մասնագիտական պատրաստվածության մակարդակից:

ՄԻԱՎ-ի վերաբերյալ հետազոտություններն իրականացվում են օգտագործվող թեստերի հրահանգների և գործողությունների ստանդարտ ընթացակարգերի համաձայն:

Հաստատող հետազոտությամբ ՄԻԱՎ վարակի վերջնական լաբորատոր ախտորոշում կատարվում է ՁԻԱՀ-ի ԿՀԿ-ում: ՄԻԱՎ-ի վերաբերյալ հետազոտություններ կատարող այլ լաբորատորիաներ իրականացնում են միայն ՄԻԱՎ-ի վերաբերյալ սկրինինգային հետազոտություններ:

6. Փաստաթղթավարություն

Կատարել պատշաճ գրանցումներ կատարված հետազոտությունների վերաբերյալ, լիարժեք լրացնել ուղեգրի ձևը, ժամանակին ներկայացնել հաշվետվություն:

7. Հապավումներ

ՄԻԱՎ	մարդու իմունային անբավարարության վիրուս
ՁԻԱՀ	ձեռքբերովի իմունային անբավարարության համախտանիշ
ՁԻԱՀ-ի ԿՀԿ	ՁԻԱՀ-ի կանխարգելման հանրապետական կենտրոն

Գործունեության ընթացակարգի մշակման աշխատանքային խմբի անդամների անվանացուցակ

1. Ս.Գրիգորյան՝ ՀՀ ԱՆ ՁԻԱՀ-ի կանխարգելման հանրապետական կենտրոնի տնօրեն, բ.գ.դ., պրոֆեսոր, ՀՀ ԱՆ ակադեմիկոս Ս.Ավդալբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտի «ՄԻԱՎ վարակ» դասընթացի գիտական ղեկավար
2. Ա.Բազարչյան՝ ՀՀ ԱՆ ակադեմիկոս Ս.Ավդալբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտի տնօրեն, բ.գ.թ.
3. Լ.Ավետիսյան՝ ՀՀ ԱՆ հիվանդությունների վերահսկման և կանխարգելման ազգային կենտրոնի գլխավոր տնօրենի տեղակալ, բ.գ.թ.

Շահերի բախման հայտարարագիր և ֆինանսավորման աղբյուրներ

Ընթացակարգը մշակվել է առանց որևէ ֆինանսական աջակցության: Աշխատանքային խմբի անդամները միմյանց կամ որևէ կազմակերպության հանդեպ շահերի բախում չունեն:

Շնորհակալական խոսք

1. Ա.Պապոյան՝ բժիշկ-համաճարակաբան, ՁԻԱՀ-ի ԿՀԿ-ի համաճարակաբանական հսկողության բաժնի վարիչ
2. Վ.Արզաքանյան՝ բժիշկ-համաճարակաբան, ՁԻԱՀ-ի ԿՀԿ
3. Է.Հովհաննիսյան՝ բժիշկ-համաճարակաբան, ՁԻԱՀ-ի ԿՀԿ

Գրականության ցանկ՝

1. ՄԻԱՎ վարակի վերաբերյալ հետազոտության եվ խորհրդատվության, լաբորատոր ախտորոշման կլինիկական ուղեցույց, ՀՀ ԱՆ 04.08.17թ. N 2412-Ա հրաման:
2. Consolidated guidelines on HIV testing services. World Health Organization; 2015.

3. Consolidated guidelines on HIV diagnosis, prevention and treatment among key populations. World Health Organization; 2014.
4. Systematic screening for active tuberculosis: principles and recommendations. World Health Organization; 2013.
5. Guidance on couples HIV testing and counselling including antiretroviral therapy for treatment and prevention in serodiscordant couples: recommendations for a public health approach. World Health Organization; 2012.
6. HIV indicator conditions: guidance for implementing HIV testing in adults in health care settings. Copenhagen: HIV in Europe; 2012.
7. Guidance on provider-initiated HIV testing and counselling in health facilities. World Health Organization; 2007.
8. Guidelines for the management of sexually transmitted infections. World Health Organization; 2004.